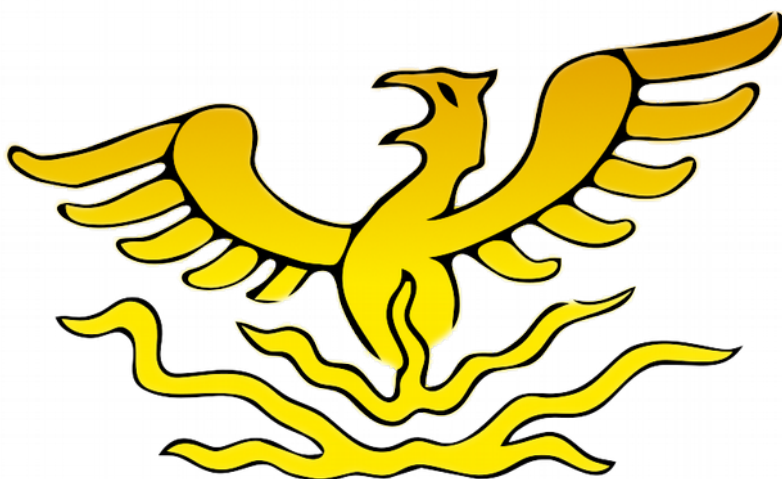

Johs. H. Christensen
Cand.theol., pastor emeritus, foredragsholder

Er der en vinduespudser til stede?

Anmeldelse af Lars Sandbeck: På grænsen. Et teologisk portræt af Theodor Jørgensen

Tidsskriftet Fønix

Årgang 2016
s. 203 – 209

ISSN: 2446-175X

www.foenix1976.dk

Dette værk er licenseret under en Creative Commons Kreditering-IkkeKommerciel-IngenBearbejdelse 2.5 Danmark Licens.

*Lars Sandbeck: På grænsen
Et teologisk portræt af Theodor Jørgensen
Eksistensen
126 sider
169 kr.*

Johs H. Christensen anmelder.

Er der en vinduespudser til stede?

Universitetslektor Raun Iversen og professor N. H. Gregersen har fået en idé, men ikke orket (gidet?) realisere den, nemlig en samtalebog med dogmatikprofessor emeritus Theodor Jørgensen. Som stand-in har de hyret ph.d. Lars Sandbeck, der troligt har ageret *his masters voice* og skrevet og redigeret en række samtaler med oraklet til en lidt besynderlig bog, som dels består af citater, dels sammenskrivninger af citater.

Syv sider inde sammenligner dogmatik-professoren Theodor Jørgensen dogmerne med et vindue: Man kan kigge ud, men udsy-

net begrænses af rammen. I betragtning af, hvor lemfældigt han jonglerer med dogmerne, må hans ruder være både slørede, fedtede og snavsede og trænge til en vinduespudser, hvis han skal få øje noget virkeligt eller måske overraskende igennem dem eller bare spejle sig i dem.

”Bekendelserne”, siger han, ”udtrykker primært en relation og ikke en læresætning – en bekendelsessætning er ikke en læresætning, men en hymne, en lovsang, lovprisning”. Herefter forklarer han, at bekendelsen ikke er en ”facitliste” og dens ord nok de samme, men skifter indhold fra tid til anden, så at de ikke siger noget bestemt, men hvad man lægger i dem. Dermed overser han, at hver eneste artikel i Confessio Augustana begynder med, at ”menighederne lærer ...”, lærer noget ganske bestemt. Måske han ikke kender Den augsburgske Bekendelse. Den kan ellers anbefales.

Desuden ironiserer han forarget over, at Tidehverv (faktisk kun en enkelt præst og for egen regning) vil uddele en ”kætterpris”, og tror, det betyder et tidehvervsk *damnamus!* Åbenbart aner han ikke, at f. eks. Johannes Lauridsen var ellevild med ”kættere”: Det var dem, der holdt ham i gang i ofte subtile og vidtløftige diskussioner. Noget selvmodsigende finder Jørgensen selv kætteriernes stimulerende og provokerende, så ”kirken må gå i studiekammeret og mobilisere al sin tankekraft”, der dog i Jørgensens tilfælde forekommer noget slap.

Det hænger sammen med hans tågede begreb om, hvad ”kirke” er. Splittelsen mellem kirkesamfundene kan gøre ”troen utroværdig”. Utroværdig! How come? For hvem, hvordan? Kirken synes at være både folkekirken og alle andre kirker. Men han overser trosbekendelsens ord om ”én hellig, almindelig kirke” og dermed Jesus: ”Hvor to eller tre er forsamlet i mit navn, der er jeg midt iblandt dem”. Dér er kirken! Ingen andre steder, kun ”hvor folket forsamles i Jesu tro”.

Så er der institutioner, bygninger, embedsstand og den slags, men de er derivater af kirken. Til trods for, at vi efter Jørgensen mening er "forpligtet til at lytte indbyrdes til hinanden", gider han ikke lytte til Tidehverv, hvor han ellers kunne lære meget, men forskanser sig i fordomsfulde påstande. Således bliver bogens hovedperson Jørgensens selv – forståeligt nok – men især hans *jeg*, der udbreder sig vidtløftigt om, hvad han mener om alt muligt fra bekendelsen, kættere, opstandelsen, homovielser, muslimer. Ganske vist bekender han sig til en treenighed af Luther, Schleiermacher og Grundtvig, men de spiller ingen rolle i hans selvbekræftende udredninger. Heller ikke nyere dansk teologi får nogen opmærksomhed. Johannes Horstmanns Dogmatik og Etik synes han uden kendskab til. Carsten Breengaards "Gud i klemme", det seneste års væsentligste teologiske debatbog, nævner (kender?) han ikke, men gør sig vidtløftigt klog på Gud. At han, der påberåber sig Grundtvig, men uden at dokumentere noget autentisk forhold til Den Gamle, overser Uffe Jonas' monumentale, men upåagtede "Solen ved midnat. Grundtvigs sang til Kosmos" overrasker ikke, han har nok i sit eget, og det er ikke meget.

Jørgensen lægger stor vægt på samtalen, også når der ikke er noget at snakke om – f. eks. med Tidehverv. Således mener han, at "de enkelte medlemmer af folkekirken er forpligtet på også at lytte indbyrdes til hinanden". Som folkekirkemedlem er man ikke forpligtet på andet end sin kirkeskat, og jeg går ikke i kirke for at lytte til andet end Guds ord. Som det hedder i indgangsbønnen: "Jeg er kommet ind i dit hus, for at høre, hvad du vil tale til mig" – ikke for at lytte til alle mulige vrøvlehoveder, ikke for selv at snakke løs, men netop – for andægtigt at høre Guds ord! Alt andet er løs snak.

Men Jørgensen er meget forhippet på "religionssamtalen" og "religionsteologi" og kan ikke udelukke, at "mennesker, der prak-

tiserer andre religioner har gjort erfaringer og erkendelser, som også kan kaste opklarende lys over min egen kristne tro”. Bortset fra at religion har Fanden skabt, så siger han ikke andet end, at han kan ta’ ved lære af andre mennesker, skønt hans mange proklamationer i bogen får mig til at tvivle. Han er stærkt forhippet på ”dialog med islam”, men åbenbart ikke med asatroende. Kun burde i det mindste Sandbeck minde ham om, at Jesus ikke var nogen ivrig dialogens mand. Frem for at invitere til ”religionssamtale” kaldte han sine modstandere for ”kalkede grave” – i det ydre præsentable, men i det indre fulde af råddenskab. Heller ikke indledte han nogen åbenhjertig samtale med kræmmerne i templet, men blev voldelig, gik totalt bananas, og smed dem ud hylende og skrigende og vildt svingende med en snertende pisk. Se El Grecos oprivende skildringer at tempelrensningen.

En svaghed ved bogen er det, at Sandbeck reducerer sig selv til mikrofonholder for alt, hvad Jørgensen mener og kommer i tanke om – ikke ét kritisk spørgsmål, ikke én modsigelse. Især bliver det påfaldende i afsnittet om opstandelsen, som han og Jørgensen er enige om ikke at tro på. Anledningen er den, at en pastor Per Ramsdal i 2015 benægtede opstandelsen og af Københavns biskop blev sendt på genopdragelse hos professor Jørgensen. Et absurd initiativ: Det teologiske fakultet, Jørgensen inklusive, burde have haft en reprimande for ikke at ha’ gjort det arbejde ordentligt, man er betalt for, når man har ladet en mand som Ramsdal slippe igennem. Og så betales Jørgensen for siden at tage Ramsdal i skole, altså et arbejde, der er honoreret én gang. Det var den slags forhold salig Aksel Larsen kaldte ”Ebberød Bank”!

Jørgensen tror ikke på Jesu ’fysiske’ opstandelse, men på opstandelsen som ”en begivenhed, der slet og ret ikke kan begribes af vore virkelighedskategorier”. Den ”sprænger tid og rum”. Men han skylder bare ét eksempel på en begivenhed, der ikke er fysisk.

Og hvad vil det sige, at opstandelsen sprænger "tid og rum"? Hvad betyder det? Hvordan går det til? Hvis det da ikke bare er sprogligt fup, hvad noget tyder på. Igen roterer han udelukkende omkring sig selv. Hverken Horstmanns lille traktat om opstandelsen eller andre, der her ytret sig om den i originale, positive tolkninger, værdiger han ét eneste ord, hvad der gør den udtalte ivrighed for samtale uforbindtlig. Ned gennem kristendommens historie har store kristne kunstnere anstrengt sig til det yderste for at skildre påskemorgens drama, hvor Kristus går lyslevende ud af graven. Og hvorfor skulle stenen væltes fra, hvis han stadig puttede sig i graven? Fra Paulus til Grundtvig har man fuldt og fast troet på, at han opstod fysisk, "med Kjød og Ben" (Grundtvig) og efterlod sit ligklæde i graven. (Mærkeligt i øvrigt at protestantiske teologer nedladent negligerer Sidoniet i Torino - se Niels Svenssons fascinerende bog "Det sande ansigt").

Til trods for at Luther i Den apostolske Trosbekendelse brugte vendingen "Auferstehung des Fleiches", Book of Common Prayer: "Resurrection of the Flesh" og den danske version "kødets opstandelse", mener Jørgensen med sin "inkluderende" (?) holdning sig berettiget til at erstatte "kødet" med "kroppen" og foretrækker det indskrænke(n)de "Kroppens opstandelse". Derved røber både han og Sandbeck, at de ikke aner, hvad "kødets opstandelse" er eller betyder, ligesom de ikke aner, hvad dogmet om jomfrufødslen betyder, men forrykt knytter det sammen med debatten om bøsser og lesbiskes kirkelige vielser.

Hvis Jørgensen med sit påståede nære forhold til Grundtvig, havde læst brevvekslingen mellem ham og Ingemann, så ville han vide, at Grundtvig d. 7. juni 1859 skrev følgende til sin gamle ven, der også nærede en vis aversion imod "kødet": "Siden du ikke blot har ytret tvivl om et led af den uforanderlige kristne grundlov, men vist, som det mig synes, en vis modbydelighed for "kødets

opstandelse”, så er vi, trods al enighed om kristelige anskuelser og lærdomme, grund uenige om den kristne tro, som ingen enkelt kristen kan enten tage det mindste fra, lægge det mindste til, eller forandre det mindste”.

Næppe nogen ved deres fulde fem vil bestride, at ”kødet” (sarx) er et dominerende begreb i det nye Testamente. Man behøver kun slå op i en konkordans. Mon Jørgensen virkelig vil erstatte ”kød” med ”krop”? skønt kød – modsat hans påstand – er en langt videre bestemmelse end ”krop”. Et par eksempler: 1. kor 15.50: ”Kød og blod kan ikke arve Guds rige”. Jørgensen: ”Krop og blod kan ikke arve Guds rige”. Eller Gal. 5.17: ”Kødet begærer imod ånden og ånden imod kødet” Ifølge Jørgensen altså ”kroppen begærer imod ånden og ånden imod kroppen”. Det er noget af en indskrænkning og vil hurtigt reducere ordet til møntet på sex, hvad det ikke er hos Paulus.

Bogen slutter med en prædiken over Mat 5. 43-48. Mens Jørgensen i bogens optakt vender sig imod at gøre trosbekendelsen til ideologi – hvem gør i øvrigt det? Den store Satan: Tidehvert! – så gør han til sidst prædikenen til politisk propaganda og benytter sig af et forfalsket ”vi”: ”Bøjer **vi** ikke retten til grænsen af det til-ladelige”, spørger han retorisk og undtager sig selv. Han ville jo aldrig sige: Bøjer **jeg** ikke retten, heller ikke tale dunder til menigheden og sige: Bøjer I ikke retten. I stedet får vi det tomme ”vi”. ”Vi gør flygtninge og indvandrere til fjender”, påstår han. Hvem har gjort det? Nogle hævder, de er et problem og skaber problemer, men problemer er ikke det samme som fjender. Og han gør dem i hvert fald ikke til fjender, så kristelig han er, må vi forstå.

”Vi sætter os til doms...”. Tomme ord, for Jørgensen undtager jo sig selv og dømmer hverken flygtninge eller andre som fjender (undtagen Tidehvert); det er de andre forkastelige, der dømmer. ”Vi må gøre op med vore fordomme”, forsætter han og mener alle

andre end sig selv. Han drømmer jo ikke om at gøre op med de fordomme, der hjemsøger hans prædiken og forvansker evangelisk forkyndelse til politisk partsindlæg: "Der er grænser for hvad vi kan klare" (men dem sæter evangeliet jo ikke!). "Antallet kunne måske sættes lidt højere". Her taler ikke præsten, men den ordinære politiker, der samtidig tager "det kristne kærlighedsbud" som gidsel.

Man må håbe, bogen sælger så godt, at Jørgensen får råd til den vinduespudser, han trænger så hårdt til.